СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 129. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 5 червня 1935. — VOL. XLIII. No. 129. Jersey City, N. J., Wednesday, June 5, 1935. THREE CENTS

РУХ ЗА ОБМЕЖЕННЯ ПРАВ НАЙВИЩОГО СУДУ

ВАШИНҐТОН. — Відомий правник А. Мичел Памер, колишній ґенеральний прокуратор у кабінеті президента Вилсона, почав рух за поправку до американської конституції в цьому напрямі, щоб на будуче найвищий суд Злучених Держав не мав би права признавати якийнебудь закон, ухвалений конґресом, за незгідний з американською конституцією.

У своїй публичній заяві Памер виступає проти сенатора Бори, котрий уже виступив публично з заявою проти подібних заходів. Памер каже, що коли формовано американську конституцію, то економічні відносини в краю, які конституція мала нормувати, були зовсім інакші, ніж вони є сьогодня.

З двох заяв видно, що за цю справу піде в краю завзята політична боротьба.

ПРЕЗИДЕНТ ХОЧЕ РАТУВАТИ „НАЙРУ".

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт відбув три конференції зі своїм кабінетом, провідниками уряду відбудови краю й провідниками конґресу в справі ратування уряду для відбудови краю.

Покищо урядників уряду відбудови краю ще не відправляють з праці. Мають вони урядувати до 16-го червня, коли виходить реченець обовязуючої сили закона про відбудову краю. Тимчасом уряд буде старатися добитись від конґресу якогось закона про продовження „Найри".

„Найра" має тепер 5,400 урядовців.

ПРИЇХАВ ДО АМЕРИКИ НАЙБІЛЬШИЙ КОРАБЕЛЬ СВІТА.

НЮ ЙОРК. — У понеділок, коло 3-тьої години пополудня, приїхав сюди французький корабель „Норманді", найбільший корабель світа.

Має він 78,280 тон містоти. Була це його перша морська подорож. Відбув він її з Франції до Америки за рекордовий час, бо за 4 дні і 11 годин. Побив він скорістю навіть італійський корабель „Рекс".

Є він найвищим виразом техніки будови кораблів. Одначе інжинірн признають, що на задній частині велетня чути занадто сильні дрожання від машинерії.

Приїхали на ньому багато визначних людей. Між ними є й пані Лєбрен, жінка президента французької републики, котра приїхала сюди, щоб зложити офіціяльні привіти американському урядови.

При візді корабля до порту витали його всі кораблі, що стояли тоді при причалах. Рахують, що коло 200,000 людей вийшли дивитися на візд великана в порт.

Вечором міський уряд справляв пані Лєбрен бенкет у готелі Волдорф-Асторія. При тій нагоді пані Лєбрен зложила мейорови міста прикрашену папіросницю, як дар від Франції.

Корабель мав немало трудности з віздом до причалу. Здавалося раз, що він роздавить сусідний причал.

СВАРКА ЗА КОРОЛІВСЬКІ ПОЧЕСТИ.

ОТАВА. — З приводу уродин анґлійського короля Юрія проголошено відзначення, які, як звичайно при такій нагоді, надав король визначним представникам на ріжних ділянкам праці. Через ці відзначення тепер пішла по ґазетах сварка й невдоволення.

Консервативи, приміром, гніваються, що з них ніхто не дістав шляхетського титулу. Гніваються теж Канадійці з західних провінцій, що з них так мало дістали відзначення. Критикують іменування за те, що забагато ліберали дістали ці відзначення; мовляв, уряд дуже хоче приподобатися лібералам.

ПРОБИ З ОТРУЯМИ.

НЮ ЙОРК. — Нюйорська Гомеопатична Колеґія почала практичні розсліди над впливом ріжних отруй на організм людини. В тій ціли розслідники оснували „отруйний відділ", зложений з 4 жінок та 68 чоловіків, що згодилися заживати отруї, подані їм розслідниками, та датись оглядати, коли розслідники захочуть.

На відбуваючійся тут конвенції лікарів-гомеопатів прочитано реферати про велику вагу їди павука й гадюки для лікування отроєнь.

НЕ ВІЛЬНО БУДЕ ЧУЖИНЦЯМ ВИГОЛОШУВАТИ ПРОМОВ.

НЮ ЙОРК. — Олдермен Ламберт Ферчайлд предложив проєкт міського закона, що має заборонити виголошувати публичні промови в місті людям, що не мають американського горожанства.

ШУКАЮТЬ РІДНІ ВЧЕНОГО.

НЮ ЙОРК. — У трупарні шпиталю Белвю лежить тіло професора Лоренца Дав Ковинґтона, відомого вченого еґиптолоґа, котрий згинув минулої неділі, ударений автом. Поліція шукає його кревняків, але по тіло ніхто не зголошується. Поліція побоюється, що таки ніхто не зголоситься, бо 72-літній учений був при смерти без гроша.

В СПРАВІ КВЕСТІОНАРІВ ДЛЯ ПРОПАМЯТНОЇ КНИГИ У. Н. СОЮЗА

Минає вже три місяці, як розіслано відділам У. Н. Союза „Квестіонар" з проханням негайно його виповнити і звернути редакції „Свободи" для Пропамятної Книги. Є ще багато відділів, які не виповнили досі цього обовязку. Це такі відділи:

3, 12, 14, 15, 17, 21, 22, 26, 27, 31, 34, 41, 43, 50, 53, 54, 68, 71, 74, 76, 77, 78, 80, 82, 82, 83, 101, 110, 111, 115, 118, 119, 126, 129, 133, 139, 150, 153, 154, 158, 159, 162, 165, 176, 180, 186, 187, 189, 197, 201, 205, 208, 212, 214, 216, 222, 226, 228, 229, 233, 240, 249, 252, 257, 260, 261, 263, 273, 278, 279, 299, 312, 314, 315, 316, 322, 328, 333, 342, 354, 360, 361, 366, 368, 372, 378, 386.

Звертаємо на цю обставину увагу урядників згаданих вище відділів, як і членства. Та підкреслюємо, що те занедбання спричинює проволоку в праці над Ювилейною Книгою. Коротка історія кождого відділу повинна і мусить бути в Пропамятній Книзі. Справа це проста і кождому зрозуміла. Чомуж зволікати з нею?

СТАЛІН БОЇТЬСЯ ПІМСТИ НАРОДУ.

Спеціяльний кореспондент „Дейлі Мейл" повідомляє, що ҐПУ переводить тепер масові арештування по всіх містах СССР. „Сталін переконаний, — пише „Дейлі Мейл" — що Японія і Німеччина нападуть одночасно на СССР зі сходу та з заходу, і боїться дуже пімсти обманеного народу, який він тяжко переслідував з комуністичною партією". Тому ҐПУ арештує тепер цілими тисячами усіх тих, яких підозріває, що ворожо настроєні до большевицького уряду. У Ленінґраді і Москві арештують по 1,000 людей денно. Дотепер арештували понад 30,000 осіб. Деяких висилали на заслання на Сибір, інших масово розстрілюють.

Большевицька преса мовчить про ці масові арештування і розстріли невинних людей. Затe майже що дня большевицька преса повідомляє про боротьбу уряду з бандитизмом під такими наголовками: „Розстріл бандитів", „Бандити розстріляні", „Розстріл сімох" і т. д.

ВИМУШЕНЕ ПРИЗНАННЯ.

Мясний комбінат у Дарниці біля Києва вислав зразки своїх харчових виробів на пробу „президентови" української совєтської „республики" — Петровському. Від Петровського комбінат дістав у відповідь телеграму: „Вироби ваші для дегустації отримав. Сам пробував (от велика честь! — Прим. Ред.) й другим давав. Вироби не нижче европейських. **Тільки ціна — зависока.** Привіт усім пролетарям. Петровський".

Цікаво знати — хто буде їсти (крім „товарищей" Петровського) ці смачні вироби дарницького мясокомбінату, коли ціни на них признав зависокими самий „президент"?... Певно не пролетарі!... Цим остан-нім покищо доведеться задовольнитись „президентським" привітом.

ГОТОВІ ДОМИ.

Якийсь Швед Джерґольм винайшов спосіб, як будувати готові доми за 2—3 години. Має він на складі долівку, стіни та стелю в окремих кусних, які можна прикріплювати окремими стягілями без цвяхів. Кожний кусень тримається в окремій рямі, щоб не викривився. Покупець замовляє собі дім такий завбільшки, як сам хоче, і фабрика постачає йому складовину. Кожний сам може його зложити на бажаному місці за одну годину. Доми мають величезний успіх.

СОВЄТСЬКІ ПАРТІЙНІ ГРАМОТИ.

В „Правді" (ч. 100) читаємо, що комітет Проскурівського району видав якомусь „товаришу" Айзманови таку посвідку:

„Комунистическая партія большевиков Украини. Проскуровскій район. Временное удостовереніе. Видано сіє тов. Айзману, кандидату партіи, год рожденія 1902, что таковой является членом партіи со стажем 33 года, что і удостоверяем"...

Про те, що комуністична партія „большевиків України" видає посвідки московською мовою — вже не говоримо. Найцікавіше в тій посвідці те, що „таваріщ" Айзман, народившись у 1902 році і маючи 33 роки життя, стільки років пробув... у компартії. А далі — являючись кандидатом, він водночас є й членом партії. Ця загадка розясняється дуже просто, а це цілковитою безграмотністю партійних вожаків, що не вміють скласти найпростішого документу. **„Правда" обурюється, що цей випадок є далеко невинятковим.**

ІСТОРІЯ ОДНОЇ ЕКЗЕКУЦІЇ.

В травні мин. року селяни села Морозовичі, самбірського повіту, робили спротив польському екзекуторови, що приїхав забирати за залеглі податки зафантовану худобу. Вони зпочатку заявили війтови, щоб відправив екзекутора з села, бо внаслідок неурожаю й низьких цін їм не під силу сплатити всі залеглі податки. Та в справу вмішалася поліція, зачалася метушня, тощо, при чому селяни твердо заявили, що худоби не дадуть. У звязку з тим відбулася тепер розправа проти Є. Мінька, І. Гадзамана і П. Маланяка й засуджено їх від 4 до 14 місяців тюрми. Засуджені не приймили засуду.

СОВЄТСЬКИЙ БАНДИТИЗМ.

До мешкання робітника Козленка біля стації Морська, Донецької дороги, вночі пробрався Сухомлинів. Козленка не було дома; його родина спала. Сухомлинів звязав дружину Козленка й став вимагати від неї грошей. Коли вона зчинила крик і збудилися діти, він залізним ломом убив Козленкову та смертельно ранив її дітей: Олександра — 8 літ і Катерину — 12 літ. Виконавши душогубство, Сухомлинів ограбував 300 руб. і зник. Пізніше його заарештовано.

ЗАЛІЗНИЦІ БЕЗ ШИН У НІМЕЧЧИНІ.

Німецькі краї послугуються щораз більше самоходовою комунікацією, так, що безвинова моторизація обіймає майже таку саму довжину ліній, яку мають залізничі шини в цілій державі. В 1933. були в Німеччині 1,142 вантажні самоходи до помочі залізницям, в 1934 р. урухомлено дальших 920 возів і 500 причіпок. Крім того коло 500 приватних самоходових підприємств працюють для залізниці.

СТЕРИЛІЗАЦІЯ В ПОЛЬЩІ.

Польське евґенічне товариство виладило проєкт стерилізаційних приписів, над якими радить державна рада здоровля у Варшаві. Проєкт передбачає стерилізацію осіб, обтяжених невиліченими недугами, або умово недужих. Рішення про переведення стерилізації має видати в кожному випадку суд. Одначе сам інтересований може також зажадати стерилізації.

СМАЧНА СТРАВА.

В Індії веде влада віддавна боротьбу з аматорами — земли, такими, що їдять землю як звичайну страву. В Індії є ріжні роди ґрунтів, що мають у собі таку домішку, що смакує простолюддю. Найсмачніша земля в Індії з білими мурашками. Цікаве, що споживачі землі не можуть відвикнути від такої страви і згодом неездужають на серце, недокровність і не можуть ходити.

КЕПСЬКІ ЧАСИ ДЛЯ ВОВКІВ.

Останніх пять літ у Манітобі не давали нагороди за вбитих вовків. В додатку до того впала ціна на вовчі шкіри. Через те вовки у тій провінції дуже розмножились, бо нікому не виплатилося на них полювати.

На останній сесії манітобської леґіслятури вирішили далі платити по $10 за вбитого вовка. Зараз же після ухвали цього закону з Вінніпеґу виїхало 60 ловців. Один з них, А. Чартрам, протягом перших двох днів застрілив 13 вовків. Інші ловці також мали успіхи, одначе не такі як Чартрам.

Незвичайні успіхи ловців пояснюють у цей спосіб, що 5 літ мало хто стріляв вовки, і тому молоде вовче покоління взагалі не знає страху перед чоловіком і не втікає. Ловці, користаючи з цього, протягом короткого часу вигубили силу вовків, які у страшний спосіб винищували дику звірину, як кози, лосі, карибу і т. д.

УКРАЇНСЬКА ПАРЛЯМЕНТАРНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ПРО ПОЛЬСЬКУ ВИБОРЧУ ОРДИНАЦІЮ

ЛЬВІВ. — У. П. Репрезентація, розглянувши проєкти нових виборчих законів до сойму і сенату, ствердила, що ті проєкти в теперішній дійсности цілковито позбавляють український нарід можливости мати своє незалежне й належите заступництво в законодатних установах польської держави. Виборчий законопроєкт до сенату яскраво підкреслює вже цілковито політичну безправність українського народу, бо внаслідок цього законопроєкту майже 7-міліоновий український нарід не мав би змоги своїми голосами вибрати ані одного свого представника до сенату. У. П. Р. ствердила далі, що ці засадничі тенденції нових виборчих законів до сойму і сенату є діяметрально суперечні з характером і духом тих політичних прав, які належаться українському народови в Польщі на підставі природнього права до життя кожної нації та які заґарантовані йому міжнародніми трактатами, що знайшли своє потвердження і в новій конституції.

ВИБОРИ НА ЗАКАРПАТТІ.

УЖГОРОД (Закарпаття). — При виборах до ческого парляменту потерпіла аґрарна партія і соціял-демократична. Дістали менше голосів ніж попередно, хоч сила була в їхніх руках. Аґрарна партія тратить вплив, бо веде різку протиукраїнську політику і є причиною частих переслідувань українських та народньо-освітніх діячів. Соціял-демократія теж дещо втратила через неясне становище до національного питання: вона ніби була по боці Українців, як абсолютної більшости, але ніколи рішучо не поставилася в обороні чи то української справи чи то окремих українських діячів, яких переслідувала аґрарна партія. Знаменне те, що комуністи зискали в числі голосів. Ця перемога пояснюється з одного боку нуждою населення, а з другого тим, що комуністична партія хитро використовує політичне положення Закарпаття і нібито боронить національних і соціяльних інтересів українського населення. Соціял-демократія потерпіла ще через те, що не виставила кандидатом бувшого посла Ю. Гусная, що мав значну популярність серед населення. Та нема сумніву, що при другій скрутнії вийде послом п. Юліян Ревай і він буде одиноким українським представником у празькому парляменті.

ПРОТИ СОЮЗА УКРАЇНОК.

ЯВОРІВ (Галичина). — Командант постерунку в Яворові не зізволив на відбуття звичайних загальних зборів Філії Союза Українок у Яворові. На ті збори приїхала п. Мілєна Рудницька, голова Матерного Товариства Союзу Українок. Збори були скликані леґально, згідно зі статутом. Посолка Рудницька інтервеніювала в тій справі в старости, але й це не помогло. Збори не відбулись.

У МІСТІ РЯШЕВІ І В ПОВІТІ НЕМА УКРАЇНЦІВ.

РЯШІВ (Галичина). — Українці, що мешкають у Ряшеві й по містечках та селах ряшівського повіту, немало здивуються, коли поглянуть на статистичні дати, зібрані польським Головним Статистичним Урядом на основі перепису населення з 9-го грудня 1931 р. Ото в місті Ряшеві на 26,902 особи населення нема ніодного греко-католика. Під рубрикою „Матерня мова" нема теж згадки, щоби бодай одна особа говорила в Ряшеві українською мовою. У містечках ряшівського повіту нараховано ледви 45 греко-католиків, а по селах ледви 2,984 осіб греко-католицького обряду. Зате ніде не сказано, щоби хтось говорив в повіті українською мовою. там же маємо села, де є діяльні читальні „Просвіти" і т. п. Та це польську статистику не обходить. Для неї українське імя не існує.

СПОЧУВАННЯ ЗПРИВОДУ СМЕРТИ ПІЛСУДСЬКОГО.

КИЇВ. — У костелі св. Олександра було заупокійне богослуження за маршалка Пілсудського. Присутний був увесь персонал польського консуляту та багато парохіян. Спочування зложив повновласник народнього комісаріяту закордонних справ при українському уряді. Таке подає Польська Аґенція Телеграфічна.

30-ЛІТТЯ НАЦІОНАЛЬНОГО МУЗЕЮ.

ЛЬВІВ. — На пресовій конференції, скликаній заходами Національного Музею, виголосив проф. д-р Іларій Свєнціцький інформаційний реферат про теперішній стан Музею, який входить у 30-ліття свого існування. З цеї нагоди Товариство прихильників Національного Музею рішило зорганізувати в музею велику виставу українського національного мистецтва. Вже покликано до життя спеціяльний виставовий комітет, що має занятися цею справою. Музей має тепер 80 тисяч експонатів і всі дані на дальший розріст.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

РАБСЬКИЙ ПОКЛІН

Розгортаємо старокраєві часописи і признаємось отверто, що з великою нетерпеливістю шукаємо тих рядків, у яких знаходяться відомости про смерть Йосифа Пілсудського. Признаємося згори, що дуже хотілося нам знати, як саме поставилися до цеї події преса в краю, наш політичний провід і наша церква. Та ось прийшло „Діло" і наше зацікавлення заспокоєнне. Прочитали, а тепер забираємо голос у цій справі.

Та щоб про це говорити, треба відразу зазначити, що ми здаємо собі цілком добре справу з того, що українська преса під Польщею, наші організації і наша церква змушені придержуватися в таких справах, як от смерть Пілсудського, певних правил, якщо не хочуть непотрібно наражувати себе на переслідування з боку польської влади. Знаємо, що може бути заряджене поминальне богослуження за Пілсудського під певного роду примусом, та що під таким примусом можливо й треба декому бути на такім богослуженню. Все те беремо під увагу. Але разом з тим підкреслюємо, що це вже цілком що інше, коли кондоленційну телеграму висилає генерал Тарнавський і підписується на ній як „бувший Вожд Української Галицької Армії". І це виглядає інакше, коли про „вислови співчуття УНДО й наших центральних установ з приводу смерти маршалка Пілсудського" подається в „Ділі" грубими буквами на першій стороні й на першім місці. І це теж не є так, як повинно бути, коли в передовиці „Діла" про „Смерть Йосифа Пілсудського" згадується про нього як про великого героя, патріота, революціонера, що збудував Польщу, а ні одним словом про те, що він будував „Польщу Ягайлонів", і то на українських, білоруських і литовських кістках. Річ очевидна, що ту справу треба би було порушити дуже делікатно. Це ми розуміємо, але писати статтю про Пілсудського українськими буквами в українській ґазеті й для українського народу й не натякнути на його ролю у відношенню до Українців — неможливо. Пілсудський може бути польським героєм, але для нас є він тим, що шляхом насильства заграбав наші землі і правив ними при помочі тюрем, таборів інтернованих, пацифікацій, шибениць і Берез Картуських. Для таких „вояків" і „героїв", яких диктатура не признала рент нашим інвалідам, і то з податків, здертих з українського народу, не сміє бути ніяких телеграм від „Вождів Української Армії". Як умер Фош, то не вислав кондоленції ні один німецький генерал. Умер Гінденбурґ—не вислав кондоленції ні один французький ґенерал. Для нас Пілсудський є тим, чим був для Поляків ґенерал-губернатор Варшави Муравйов, що вивішував тих, що хотіли бачити Польщу вільною. Пілсудський був, річ ясна, іншого типу людиною ніж Муравйов. Але коли мова про пролиту українську кров за влади Пілсудського, то вона рівняє його в українськім розумінні з Муравйовом.

ГНІВ НА УКРАЇНСЬКУ ПРЕСУ В АМЕРИЦІ

(Оригінальний допис з Галичини).

III.

Розбір Польщі, особливо перший у 1772 році, майже без усякої оборони, належить до найдивніших подій всесвітньої історії. Велика держава дає себе різати на кавалки, мов бездушний кусень дерева, хоч у 1772 р. не лише державного війська було 15 тисяч, але і поодинокі пани-магнати мали нераз по кілька тисяч своєї надворної міліції.

Шляхта, що тоді була суспільною верхівкою Польщі, дуже легко годилася на чуже панування, а в Полоцьку й у Львові влаштовувано навіть радісні обходи на честь комісаря російського, зглядно австрійського, що прибули забрати дотичні частини Польщі в посідання.

А коли в р. 1795 довершено третій, оконечний розділ Польщі, то шляхта цілком байдужно віднеслась до того і ніколи так шалено не бавилась і не гуляла, як на гробі своєї вітчини. Угода з „заборцами" йшла повним ходом, а зокрема в „забори" російськім, на Правобічній Україні, шляхта, за „Споминами К. Козьмяна", говорила таке:

„Під деяким оглядом є нам тепер краще, як було за польських часів. Маємо в значній части те, що нам Вітчина давала, а не маємо тягарів та небезпеки уманської різні. І так, хоч без Польщі, є ми в Польщі і є Поляками".

І це були певно „**відповідальні**" польські круги, що так арґументували.

Та нитка „угодовости" польських „відповідальних" і „тверезих" (хоч не в дословнім українського слова значінню) політичних кругів тягнулася в польській „порозбіоровій" історії аж до вибуху світової війни, і навіть іще й підчас неї. І було би ХХ-те століття і не бачило самостійної польської держави, колиб не польські еміґранти і не самостійна польська думка політична, виплекана за границею і вискавана в польській заграничній, еміґрантській пресі та в літературі.

Польська „угодовість" воплотилася в так званім „трийльоялізмі", то є в льояльности для всіх трох займанців („заборцув") старої польської держави. Немало було польських політиків, котрі проповідали ту потрібну льояльність, як ось нпр. К. Рачинський та А. Вельопольский, а К. Кживіцький у р. 1872 пропаґує виразно уоду з Росією. Таку угодовість пропаґують не лише польські консервативні, але й поступовці, так звані „**позитивісти**", котрих речником від 1872 р. став **Александер Свентоховський**, котрий іще й досі живе. Позитивісти піднесли клич політичної „**тверезости**". Така політика подобалась особливо торговельно-промисловій буржуазії.

Найбільше оправданою була така „льояльність" у галицькій шляхті, але вона по заяві з 10. грудня 1866 року: „Пши тобє, найяснєйши панє, стоіми і стаць хцеми" — дісталася й справді від Франца Йосифа І-го виключне панування над Галичиною і робила тут, що хотіла.

А в р. 1877 зібрав до 900 підписів на цілком подібній заяві льояльности супроти царя Жиґмонт Вельопольський (син Александра), лише, що це Полякам на ніщо не придалося.

Льояльність супроти Росії була зазначена і в адресі до царя Олександра ІІ-го, підписаній у 1880 р. з нагоди ювилею 25-ліття вступлення його на престол. І та адреса не принесла Полякам ніяких національних уступок.

Очевидна річ, що в кождім „заборі" латинське духовенство піддержувало духа льоялізму відповідно до своїх сил, а папа Лев ХІІІ-тий в енцикліці з 19-го червня 1894 р. взиває Поляків, щоб держалися „святих державних розпорядків і здалека стояли від заговорів безбожних людей".

І в пруській „займанщині" веде архиєпископ Лєдоховський льояльну політику та заказує між іншим співати в костелах польські патріотичні, хоч і релігійні пісні. Це був також „поважний" і „відповідальний" краєвий політик.

Одначе думка **самостійности** польської держави не згинула, не зважаючи на цей „трийльоялізм", бо не дала її загинути **еміґрація**, на яку також нераз нарікали польські „відповідальні" краєві польські часописи. Певна річ, що вона причинилася до повстанських нещасливих вибухів, котрі Полякам немало шкід принесли, але заразом ареолом мучеництва окружили героїв тих повстань і вратували взагалі ідею самостійности. Над цим питанням ведеться і довго ще буде вестися полеміка, але це признати кождий мусить, що без польських визвольних зривів не удержалась би ідея боротьби за національну волю, і традиція цеї боротьби, отже не було би польських леґіонів з 1914 року, котрі стали основним угольним каменем нової польської держави.

Нові визвольні **національні змагання** дістали заграничні польські соціялісти (Ліманоський) і так люди, як Пілсудський*) еманципаційними змаганнями **робучої кляси**, — на чім одначе власне перші властиво виграли.

Але є то часи, коли польська льояльність у Росії проявляється в формі „національно-демократичної" партії, котра під проводом **Романа Дмовського** веде русофільську політику і за це жадає лише автономії так званого Королівства Польського. Дмовський їде навіть у р. 1908 до Праги на так званий „славянський конґрес", де сходиться з нашими кацапами в роді Николушки Глібовицького. І підчас війни „вшехполяки" стояли на русофільськім становищі і певно були би не позискали самостійної держави, колиб Росія не програла.

Самостійницьку думку плекала лиш еміґрація, а хоч і як той напрям по нещасливім повстанню з 1863—1864 року був приголомшений, то вже в 1887 р. видає старий польський повстанець і письменник **Т. Т. Єж Мілковський** свою славну брошуру „**Ржеч о обронє чиннєй і о скарбє народовим**". Він каже між іншим:

„Чинна оборона полягає не на повстанню, але також і не на зреченню з повстання. Треба предвиджувати умовини, серед котрих **повстання** стане не лише можливим, але просто **доконечним**, напр. на випадок анархії в Росії, домашньої війни в Прусах (з причини соціялізму) або в Австрії, війни Німеччини з Росією. Отже ми повинні мати інституцію незалежну від займанців, а перевовсім „**Національний скарб**", котрий би попирав у краю польськість, а дав можність позискувати заграничну пресу та вести між чужими пропаґанду. Нас обвинувачують вороги про „польську інтриґу". Отже та „інтриґа" повинна стати дійсністю".

А в іншім місці каже: „Російські посіпаки допускаються на нас від 23 літ (від повстання з 1864 р. — І. З.) ріжних звірств без числа, а лиш один з них дістав досі в пику. (Був це куратор варшавської шкільної округи, Апухтін. — І. З.). Чиж би вони так дуже метушились, колиб діставали то в писок, то буком?"

Брошура еміґранта Єжа зробила величезне враження і розійшлася в тисячах по всіх займанщинах. Іще того самого року заложено в Швайцарії „**Лігу польську**" з Єжем на чолі, не глядячи на „відповідальних" політиків краєвих, що потопали в болоті „трийльоялізму". В § 11-тім статута цеї Ліґи сказано: „Засадою, котрої **централізація** (виділ) буде держатись і впоювати її в уми, є, що польський нарід на ніяку чужу поміч у своїй справі так довго не може числити, як довго через вироблення в собі власних сил і через їх виказання не здобуде собі політичного довіря. Отже централізація буде ділати против тих хибних поглядів, немовто Европа сама з часом поставить польське питання на денім порядку. Навпаки, централізація буде впоювати переконання, що ми самі мусимо постаратися про вироблення в собі стільки сил і значіння, щоб європейські держави змушені числитися з нами. Віра у власні сили та відповідне приготування цих сил дасть нам можність поводитися відповідно до обставин, та їх використовувати на власну користь".

На зїздах „Ліґи" в рр. 1891-1892 управильнено і справу „**Народового скарбу**", на котрий почали приходити численні дари, зокрема від „**Народового Звйонзку" в Америці**.

Не будемо тут обговорювати ближче ані діяльности тої „Ліґи", ані заложеного в р. 1892. на зїзді в Парижі „Звйонзку заграничного соціялістув польских" з постулятом самостійної Польщі.

Все те йшло в розріз з політичною тактикою „відповідальних" чинників у краю, але все те принесло потім Полякам плоди, в 1914—1920 роках.

Українська іміґрація теж розуміє щодо цього свою ролю і її совісно сповняє. І хай так далі поступає і не зражується голосами „відповідальних чинників".

Іван Замарстинівський.

*) Коли пишемо отсі слова, находить власне телефонічна відомість про смерть Пілсудського.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

НЕ „ХТО" БУДЕ ПО ПІЛСУДСЬКИМ, А „ЩО".

Розписались англійські й американські ґазети з приводу смерти Пілсудського. Одні говорять про те, хто там буде правити: Славек? Чи Бек? Чи Мосціцький? „Манчестер Гардієн" питається: що станеться тепер з диктатурою в Польщі?

З того ставлення питання видно відразу ширину погляду. Бачимо між іншим секрет, чому ця ґазета має такий широкий розголос. Хто ставить питання широко, той мусить на нього широко відповідати.

СПРАВА НАСТУПСТВА.

Поставивши питання так широко, „Гардієн" звертає увагу, що це питання наслідства.

Питання наслідства це одно з основних питань при всякій формі правління. Як відомо, це питання розвязує інакше монархія, а інакше демократія. Монархія розвязує його за певними правилами наслідства: в абсолютній монархії цар диктує, хто має бути з його наслідством, в конституційній монархії про це рішає конституція. В демократії цього питання майже нема, бо в демократії наступники вічно нові, вічно залежні від волі народу.

Диктатура це нова політична форма, і тому вона ставить питання: хто має встановити наслідника диктатора? Чи диктатор самий? Як не він, то хто?

НАСТУПСТВО ПРИ МОНАРХІЇ.

Каже „Гардієн", що при монархії справу наслідства розвязувано багато краще, як при диктатурі.

Монархія має свій усталений блеск і традицію. Король є лише представником цеї традиції й блеску, їх видимим символом. По його смерти блеск і традиція переходять легко на іншого представника, на інше втілення.

Блеск у диктатурі новий і штучний. І він звязаний звичайно з одною особою. На нового представника він переноситися не дається.

Через те диктатура, навіть як має силу, має її тільки так довго, як довго жиє її основник. Кожний наслідник мусить цю силу наново добувати. Деколи йому це вдається. Ще частіще це йому не вдається.

НАСЛІДНИКИ ПІЛСУДСЬКОГО.

Можна це все бачити добре на маршалку Пілсудськім. Для Польщі цей литовський дрібний шляхтюра мав без сумніву великі заслуги. Він був символом її боротьби за незалежність. Він був символом обєднання польських земель зпід трох окупацій.

Одначе чи є між його заступниками чоловік, котрий зможе представляти й польську боротьбу за незалежність і обєднання польських земель?

Пулковник Бек може сказати про себе, що він зможе. Пулковник Славек може сказати це саме про себе, а Мосціцький про себе. Але чи відчують це Поляки? Чи це одно, що аж три наслідники зголошуються по спадщину по Пілсудським, не показує, що аж трох людей треба до обняття спадщини та що один не вистарчає?

Ні, каже „Гардієн", Пілсудський не може мати справжнього наслідника. Польща не перейде в руки одної людини, але в горстку кліки, кліки осіб, що стояли коло Пілсудського, тих, що найголосніше викрикують його ідеї, але тільки слабо відбивають його леґенду.

Яке значіння має це для Польщі, не легко догадатися. Це є лекція диктатури.

В. Будзиновський.

ЗА ЗЕМЛЮ

Ще не зоріло, як Василь Семенів з рискалем в руках ішов у поле. Не йшов, а біг. Його ноги ледво доторкалися землі, немов боялися, щоби до неї не прилипли та не спинили його ходу.

Задиханий і втомлений на цілім тілі, добіг він до своєї ниви, впав на чорну ріллю. Лежав на ній і дивився в сторону села.

— Нема ще, не йдуть, — промормотів до себе. — А прийдуть, певно прийдуть! Прийдуть і візьмуть її. Так казали. Мовляв, ся нива після давного права ще належиться панови і він після права возьми її назад... Возьме?

Василь здригнувся цілий. Його руки стисли ціпко рискаль. З очей так і посипалися іскри.

— І мало йому ще тої землі! — думав далі Василь. — Мало тих ланів, лісів і пасовиськ! Мало! Ех, мой! Не дав би я тобі і сяжня на гріб, бо і тої шкода. А кинув би я твоє стерво оттам, собакам на поталу! І зроблю! Не дратуй, бо не знаєш, що хлоп годен, як його приведеш до скаженини!

Він ще дужче припав до землі, руки ще сильніще стискали рискаль.

— Кажуть, параґраф так каже, що боже, віддай Богови, і що панське, то панови! Параґраф! А хто ті параґрафи писав? І хто їх підписував? Хто питав хлопа, чи ті параґрафи для нього добрі? Чи сказали: Мой, хлопе, ади, ми такі параґрафи вклали, чи годишся з ними?... А так повкладали їх самі, а тепер кажуть: право так каже!

— А я знаю своє право, свої параґрафи! Знаю, що як іллю з голоду вмирає, то дай йому кусник хліба, бо він свої зуби згриз, оброблюючи чуже поле!... А таких параґрафів у них нема!

— А я знаю, що з чого чоловік живе, те йому найдорожче і того не сміють йому відбирати. А мені земля найдорожча... Таж то моя рідна мати... Таж то моє все! Таж я її потом зросив. Кожда грудочка сей чорної ріллі кривавими сльозами пересякла!

— Бувало вибігу до неї та боюся тяжко наступити на неї, щоби її не заболіло. І так полегонько ходжу, щоб сліду за мною не було, щоб її не задоптати, щоб кукурузки мені вродила. А я кождий кукурузок, кожду фазульку, то не сапою, а руками підгортаю, бо з того мушу і вижити з дітьми, тай податок заплатити. Так, так!

— Як бувало загріє сонечко, як повіє теплий вітрець, впаде дрібненький дощик, то я вийду на поле на ниву, тай враз із жайворонками побожні пісні співаю. Богови дякую.

— А насунеться чорна хмара на небі, загремлять громи, то я біжу, паду на свою нивку, та хороню її від тучі, щоб моя праця не пропала!

— А прийде зима, то я її гноєм вкриваю, щоб мороз до нутра її не вкрався, щоб вона сили плодовитости не згубила!

— А ввечір навчаю дітей, щоби землю любили, бо як лишаться сиротами, то земля буде їх кормити.

Сонце вже почало викочуватися зза темного ліса, а Василь все ще сидів на одні місці. Все тулив грудки землі до своїх грудей, та приговорював до себе.

Так тяжко, невимовно тяжко було йому на серцю. Здавалося, що туй туй розступиться під ним той кусник його землі; втече, щезне, і він провалиться в безодню, пропаде в горлі ненаситної землі.

Якийсь зловіщий тяжкий жаль хапав його за душу, дер її на шматки, душив, не давав спокою дихати. Йому було страх душно, піт росив з лиця і краплями падав на чорну ріллю.

Дорогою з села здоймалися порохи та леґеньким туманом вкривали вузенькі хлопські ниви. Гарний візок, тягнений двома бистрими кіньми, торохкотів та виринав то поринав серед того пороху.

А кождий стук того візка ранив його серце, розривав його душу.

Хотів щось говорити, кинути проклони, та не міг.

А візок наближався і нарешті зупинився коло Василя. З візка вискочив звісний вже Василеви сільський пан і другий панок, комісар, що приїхав передавати ниву дідичеви.

— Бадю, — зачав комісар, — Як знаєте, ся нива давно, належала до пана, а він дав був її вашому татови, ще тоді, як ваш тато служив панови. А що ви тепер згодилися, і вже не хочете пана знати, то пан бере її назад, сю ниву, що колись була панська. Лиш се хотів сказати вам, щоб ви знали, що ся нива вже не ваша. Розумієте?

Стояв над Василем, заклавши руки в кишені і згірдно глядів згори на Василя.

Грізно глянув хлоп на дідича, та не промовив ні слова.

Дідич ступив крок вперед і хотів повторити слова комісара, та Василь раптом, неначе вжалений, схопився на ноги, випростувався і ціпко затис в руках рискаль. Його очі заіскрилися і він прошипів:

— Пане, не смій і кроку ступити на мою землю! Не смій доптати її поганими ногами! Говори з дороги і цілий день, та на ниву не смій ноги ставити!

Се „не смій!", Василь виповідав так голосно і грімко, що аж повітря здригнулося.

— Дурню! — зачав дідич. — Чи ти, дурню, знаєш, до кого говориш? Дай рискаль сюди!

Кажучи се, панок приступив до Василя і сягнув рукою по рискаль.

У повітрі свиснуло. Поцілений рискалем у голову, дідич впав на землю.

Комісар скрикнув, скочив крок вперед і... впав коло дідича. Червоними струями текла кров з обох убитих. Над ними стояв Василь, блідий як стіна.

— Не дратуй хлопа, бо не знаєш, що він годен, як приведеш його до скаженини! — повторяв.

Стояв добру хвилю і туманів. Нарешті кинув рискаль і обернувся до відходу.

Сумно і дико кракали ворони над полем. Ще сумніший ступав Василь землею.

Ішов сказати жандармам, що свою землю боронив.

От щастя.

— Чи ти чув, яке нещастє трапилося нашому товаришеви Онуфрієви?

— Щож такого?

Моя жінка втекла з ним вчера.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Дня 26. травня б. р. помер **Михайло Коцюпка**, член бр. св. Василія Великого, від. 229 У. Н. Союза в Скрентон, Па.

Покійний був діяльним членом в громаді, був кілька разів відділовим урядником і був теж делеґатом на конвенцію У. Н. Союза. Приїхав до Америки в 1906 р. Походив зі села Гіча, повіт Рава Руська, Галичина. Працював при твердім вугіллю. Оставив вдову Катерину.

Секретар.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписана членкиня 237 від. У. Н. Союза, складаю найсердечнішу подяку головним урядникам нашої організації за уділення мені допомоги з фонду запомогового в сумі $25, котра стала мені великою помічю у моїй недузі. Бажаю якнайкращого успіху У. Н. Союзови. Також дякую місцевим урядникам за їх труд.

Анна Даців.

З українського життя в Америці.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Програма праці Центрального Комітету.

В середу, 29-го травня, зібралися 23 делеґати від 17 українських національних товарист міста Ню Йорку на наради в Народньому Домі для дискусії над програмою праці на найближчий сезон. Програму виготовив уряд під проводом голови, Михайла Радика. Реферати виголосили: М. Радик („Обовязок праці"), П. Сокальчук („Координація праці"). С. Демидчук („Програма праці"). Делеґати одноголосно приняли внески уряду щодо програми, одобрили також думку, щоб Центральний Комітет побирав 10 відсотків з усяких приходів на покриття коштів адміністрації, бо інакше не можливо виконати намічених точок. Для обговорення кожної ділянки праці будуть скликані окремі наради. Тимчасом повідомляємо нюйорські товариства, що найближчі чергові наради делеґатів відбудуться з кінцем липня. В Ню Йорку є понад 50 ріжних українських товариств, що працюють на національній плятформі. Слід булоб побачити їхніх делеґатів на наступних нарадах. Просимо зголошувати делеґатів. Вкладка від товариств до Центрального Комітету виносить 5 долярів річно. Хто не може стільки дати, хай дасть менше, на скільки стати. Вкладки треба вплатити до кінця червня б. р.

Центральний Комітет перебрав на себе дальші збірки на Рідну Школу в Старому Краю від Тимчасового Комітету Рідної Школи, що розпочав збіркову акцію перед Великоднем. Збіркова акція буде йти ціле літо в часі маївок, фестинів, пікніків і в тій ціли приготовані пушки та лісти. Їх можна дістати в канцелярії Народнього Дому, 217 Іст 6-та вулиця. Відповідальні представники товариств хай голосяться по них.

С. Демидчук, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ.

День Матері.

При третій Сотні Січової Орґанізації в Нюарку згуртувалась тому яких 4 місяці українська молодь під назвою „Школа Танцюристів Авраменка". В тій школі ґрупуються 35 членів, хлопців і дівчат ріжного віку. Предсідником цеї ґрупи є п. А. Баран, секретаркою п. С. Фелло, касієром А. Ухман. Інструктором танків п. М. Корда. Чотири місяці часу, це не так довго, а молодь ця за цей час виступала в ріжних американських театрах і виграли два рази першу нагороду, а один раз другу нагороду та уладила один концерт, а дня 12. травня влаштувала „День Матері". Програма була гарна. Молодий голова відкрив програму, говорячи:

Нині ціла Америка обходить День Матері. Ми, українські діти, живучи в Америці, лучимося з великим американським народом і клонимо наші голови перед Українською Матірю за це, що не дала пропасти українській нації та українському імені.

Потім малі діти деклямували вірші в честь матері, а школа виступила з народніми танками. Найбільшу увагу звернула на себе мала донька сотенного В. Фелло, Вірджінія, котра відтанцювала два американські танки, трудні до виконання, але молоденька Вірджінія виконала їх надзвичайно гарно.

На найбільшу увагу заслугує головна промова панни Н. Басараб на тему: „Українська Матір". В тім рефераті представлено ролю української жінки в нашім державнім житті, а далі в поезії й штуці. Ми чули про великі історичні жіночі постаті з княжих чи козацьких часів, як теж і з часів теперішніх. Українська мати відчувала найгірше зі всіх боротьбу українського народа за волю. Бо це гинули в тій боротьбі її діти. А опинившися в чужих сторонах, українська матір стає пропаґаторкою української культури. Українська матір сповнює чесно й гідно свій народній і родинний обовязок. Українська матір від своїх дітей не вимагає нічого. Але діти славної Української Матері, роджені в Америці, не можуть забути своєї любої матері.

Найкращою заплатою для кождої матері є це: як дитина гарно поводиться, чесно жиє, своїх родичів шанує, любить свій нарід, свою матірну мову, українську пісню і не стидається матерніх звичаїв. Одним словом, коли не цурається Матері України.

Цього вечора наша молодь не забула за дві українські матері, а це за матері Біласа і Данилишина в старім краю. Сотенний В. Фелло забрав голос в тій справі й перевів збірку. Зібрано добровільних датків $8.41, які вислано на згадану ціль через Обєднання.

Згадаю ще, що молодь наша має велику програму на будучність. Та від загалу залежить, чи та програма принесе бажаний успіх.

Вони бажають зібрати всі українські сили, що грають на ріжнородних інструментах, співають чи грають на сцені, і в цей спосіб витворити свій власний артистичний театр.

До цього потрібно злучених сил молоді, а також доброї волі родичів, щоб післали своїх здібних дітей до цеї орґанізації. Школа ця є під дозором сотенної старшини з тої сотні і має добрий догляд і контролю. Вона має доброго молодого музиканта, п. Ів. Слому.

Бажанням є, щоб Українці в Нюарку зрозуміли цю справу, а будуть мати нагоду любуватись виставами своєї рідної штуки на сцені.

Т. Рудий.

П о е т: Подруже то спокійна пристань, де стрічаються два кораблі.

Ж о н а т и й: Я видно стрінувся з воєнним кораблем.

М. Костишин.

ВЕСНО ЗОЛОТА!

Весно золота,
Надіє свята!
Як холод минає,
Тебе одіває
Пишна красота.

Чар ніжний все твій,
З цвитучих лелій,
Як грім загуркоче,
Хмара заклекоче,
Змете буревій.

Насупиться гай,
Сказиться ручай,
Замовкнуть пташата,
Краса, хоч багата,
Потоне в одчай.

В бурливому тлі
Ніч моргне у млі,
Грім блисне, дощ присне,
Жизнь твою притисне
Кріпко до землі...

Так життя весна
Сміється вона;
Химерно буяє,
А з вітром гуляє
Хвилина сумна.

Настрічу біжить,
Щоб душу гнобить.
Лиш будиться мрія,
Весняна надія,
І силу кріпить,

Що ніч перейде,
Сонечко зійде,
Промінням сріблистим,
Ласкавим, пречистим
Цілувать буде.

Весно золота,
Твій чар красота
Серця напуває;
Душу оживляє
Надія свята.

УКРАЇНСЬКА ВІДЗНАКА ТІЛОСПРАВНОСТИ.

Український Спортовий Союз у Львові встановив „відзнаку фізичної справности". Добуття її вимагає пятикратної успішної проби в ріжних ділянках спорту та є іспитом сили легенів, серця, мязів, витревалости, скорости в орієнтації, сили волі та зручности. Є три роди відзнак: бронзова, срібна й золота, а старатися може про відзнаку кожний Українець понад 14 років життя, що візьме участь в орґанізованих УСС іспитах справности.

Чванливий подорожній оповідає, вернувшися з Африки:

Хотів би я стільки долярів мати, скільки я тигрів сполював на пісках Сагари...

Алеж у північній Африці зовсім нема тигрів.

— А, розуміється, відки можуть бути, як я всі вистріляв!

ПОЗИЧКИ ДЛЯ ПОПРАВИ БУДИНКІВ.

Федеральна Будівельна Адміністрація веде пропаґанду за поправи домів, на виконування котрих є готова уділювати певні кредити. Якої запоруки вимагають для одержання позички, які є видатки такої трансакції та до кого вдаватися зі справами?

Нижче подані інформації у формі питань і відповідей можуть пригодитись неодному власникови дому. Ось вони:

Хто може подаватись на одержання позички?

Кожний власник дому чи будинку, а саме поодинокі люди, співвласники чи спільники та корпорації, зі сталими приходами з титулу заробітної заплати, комісового, прибутків з підприємства або інших певних джерел. Фінансова інституція, котра старається про позичку, не вимагає від апліканта, щоби був її вкладником.

До кого вносити аплікацію?

Прохання треба подавати до кожної фінансової інституції, признаної Федеральною Будівельною Адміністрацією, до контрактора направи домів, доставця будівельного матеріялу, фабриканта або подрібного продавця знаряддя.

Яку суму можна позичати?

Від $100 до $2,000, залежно від приходів власника дому, виключно для роблення уліпшень будинків.

В якім часі треба сплатити позичені гроші?

Від одного до пять років. Однак умовини сплати залежать від фінансової інституції, котра може на власну руку вимагати сплачення позички в коротшому часі, залежно від позиченої суми та прибутків позичаючого.

Якої вимагають запоруки?

Щоб позичаючий мав сталий і достатичний прихід, як теж добрий кредитовий рекорд у своїй громаді. Іншу запоруку може приняти, коли вважає за потрібне, фінансова інституція у справі продовження кредиту, або коли того вимагають приписи даної інституції.

Яку треба дати забезпеку?

Докази власности. Річний дохід щонайменше пять разів більший від річної сплати. Що обдовження годиться з приписами фінансової інституції. Що позичка буде вжита тільки на призначені цілі, а саме на поправу будинку.

Хто має підписати зобовязання сплати?

Власник реальности з жінкою, а коли жінка є власницею, то підписує теж її муж. Поручників не вимагається, хіба в дуже рідких випадках, а саме коли інакше не можна справи полагодити.

Які є видатки такого кредиту?

Фінансова інституція може відтягати титулом проценту, дисконту чи якої іншої оплати не більше як пять долярів від кожної сотки, позиченої на рік часу, а сплачуваної місячно. За довше-термінові позички платиться в такій самій пропорції.

Як сплачується довг?

Постійними, рівними місячними ратами, доки вся сума не буде виплачена. Власники фарм роблять сезонові сплати.

Чи може дістати позичку член якоїнебудь реальности?

Аплікації на затягнення позички узгляднюють тільки на поправу всякого роду домів, від однородинних до великих будинків, крамниць, канцелярійних будинків, фабрик, маґазинів та фармерських забудовань.

Де сплачувати позички?

Правильні рати сплачується в урядовім поміщенню фінансової інституції особисто, почтою або іншою принятою умовиною. Сплачувань не доручається до державного бюра чи установи.

Чи можна сплатити позичку вповні перед реченцем?

Позичку можна сплатити будьколи. В такім випадку довжник дістане відповідний рабат з оплати, котру стягне згори.

Чи можна водночас робити більше як одну сплату?

Сплачувати можна по кілька рат нараз, одначе повні суми, не їх частини. Наприклад, коли рата виносить $10 на місяць, то можна сплачувати по $20, $30, тощо, не частинами як $18 чи $25. За 15-денне спізнення довжник платить кошти в сумі пять відсотків від залеглої суми. На випадок цілковитої задержки сплати фінансова інституція поробить відповідні кроки для стягнення цілорічної позички.

ФЛІС.

ДОБРА ПОРАДА

Шкода часу... Горохом до стіни
Наших „червоних" вчити годі:
У них слова „в Росії рай"
На устах завше в моді.

Однак я раджу щиро всім,
Хто часом дискутує з „червоним",
Порадьте словом: **їдьте там,**
Де міліони бють поклони.

І кивайголови під звук стрілів
„Под стенкой" чрезвичайки
Там дійсно скажуть „в Россії рай"
Під свист кнута-нагайки.

Там рай тим, що вже відійшли,
Лиш слід ще червоніє
На сірих мурах від крови...
Аж серце ціпніє.

Нехай поїдуть, радьте всім,
Котрим ще ідеали
Молота, серпа і звізди
До серця так припали.

Нехай **побачать особисто**
Царство катів червоних,
Країну всіх **казок дитячих,**
Слів московських солоних.

Там скоро, за місяць або два,
Як в домі божевільних,
На розум зимная вода
Ділає непомильно.

І вилікує **певно** всіх
Хто лиш там раз побуде,
І скине з душі тяжкий гріх
І помилку забуде.

Десятому порадить ще
Хреститись, як від злого.
Послухайте, люди, мене:
Гримайтесь лише свого.

Дм. Словітський.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Ювилейне свято українського бизнесмена і громадянина.

В неділю, дня 26. травня б. р., відбулося в готелю Джордж Вашингтон срібне весілля відомого нашого бизнесмена п. Якова Корната і його подруги пані Емілії, відомої зі своїх сценічних виступів на українських концертах, драмах і операх.

Шановний ювилят є власником склепу галянтерійних товарів і діяльним членом української нюйорської громади. Тож не диво, що на тім святі було коло 100 осіб з Ню Йорку й околиці. Зійшлася родина, прийшли товариші-бизнесмени, зійшлися приятелі й ближчі та дальші знайомі й товариші по праці на народній ниві.

Тостмейстром був п. Павло Гаврилів з Перт Амбой, Н. Дж. Були товариські співи, а крім них співала пані Корикора та відомий наш співак п. Шандрівський.

Пані Скубова зготовила прекрасний коровай та виголосила цвітисту промову, не забуваючи при тім і за старокраєві весільні пісні. Адвокати: М. Пізнак, С. Ярема і Цільник переплітали жарти з правдою, вказуючи на заслуги ювилятів в громадським і товариським житті нюйорської громади. Пані Дембіцька з Дітройту зложила привіт як приятелька з давних часів. Д-р Смит підносив товариські прикмети Ювилятів, а п. Корикора навіть не хотів згадувати за старі часи, бо вони були загарні, щоб їх можна було описати. Як „свій свого" привитав Ювилята наш відомий бизнесмен п. Платон Стасюк, а д-р Мишуга згадав за початки нашого бизнесменства в Америці, зокрема в Ню Йорку, та підкреслив гарні організаційні прикмети Ювилята, а артистичні Ювилятки. А знову п. С. Дембіцький візвав відсвяткувати хвилю ще й збіркою на добру ціль, себто на закупно бюсту Шевченка роботи Архипенка для українського музею у Львові. На ту ціль деякі деклярували, а готівкою зложили такі особи: Платон Стасюк $25, Яків Корнат $10, а по $5: П. Гаврилів, Т. Йосик, А. Титла; по $2: Стасюк, Дембіцький; по $1: Цільник, Пізнак, Мартинець, Баран, Брилинський, Ковтун, Семан, Гаврилко, Кунашевська, Й. Мартинець. Разом зібрано готівкою $64.

Говорили ще пані Кунашевська, п. Яремова, п. Брилинський і інші. Ювилятів обдаровано прекрасними подарунками. Був гарний, родинний настрій, дійсно щирий, і в тім його вартість. При кінці вечері Ювилят зложив щиру подяку від „молодят" з побажанням, щоб усі знову зійшлися на золотім весіллю.

Присутній.

ТОЛІДО, О.

На Рідну Школу.

Заходом тов. ім. Тараса Шевченка, молодечого відділу 165 У. Н. Союза, відсвятковано перший раз у Толідо „День Матери". 12. травня цього року.

На цім святі ми мали нагоду зібрати $10.50, котрі дарували наші мами, бо вони ще не забули про свій рідний край. Гроші призначено на Рідну Школу до краю, та вислано їх через Обєднання.

Марія Корнова, секр.

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ.

З свяченого на Рідну Школу.

На спільнім Свяченім, влаштованім Жіночим Від. Укр. Дем. Клюбу і укр. парохією в У. Н. Домі, порушила при веселій забаві пані Анастасія Вагнер справу допомоги Рідній Школі в старім краю. Як писанку на Рідну Школу зібрано $29.11, які передано до Обєднання для висилки до рідного краю.

АКРОН, О.

З забави на Рідну Школу.

На забаві в п. Насті Дудів, дочки нашого громадянина Григорія Сташкова, згадав згаданий громадянин за Рідний Край, а чесні гості зложили на Рідну Школу $6.11, які відослано до Обєднання.

Жертвували: Г. Сташків $1, а по 50 ц.: Д. Куривчак, І. Гурин, Х. Міскало, Л. Сахарнацький, М. Патруха, П. Славич, а дрібними $2.11.

Павло Славич.

НЕЗВИЧАЙНИЙ КОНЦЕРТ.

Подія з 1615. року. — Контрабас, який тягнули вісім мулів. — Військо очищує місто від гостей.

Стара хроніка під заголовком „Один фантастичний концерт" записала подію з 1615. року, яка тоді викликала найбільшу сензацію в Німеччині та в усій Европі. То був величезний концерт, уладжений заходами та на кошт тодішнього саксонського князя Йогана Ґеорга. Справді то був концерт, якому подібного не тямить історія музики.

Була то велика ораторія, до якої музику уложив музик Флявменкерн. Надворний диригент предложив князеві Йоганови Ґеорґови уладити „найбільший концерт світа" у Дрездені, в його столиці. Князь одушевився тим пляном, що на ті часи мав справді фантастичні розміри, а перевищав і неодин сьогоднішний концерт.

9. липня 1615. року зібралися в Дрездені 576 музиків із усіх сторін Европи. Найбільше їх було з Польщі, Італії, Росії та Швайцарії. Та це були лише інструменталісти. Крім них до Дрездена з усіх усюдів Европи зїхалися й коло 1,000 найславніших співаків.

Концерт уладили 13. липня. Публика з усеї Німеччини зійшлася, щоби побачити це невидане чудо. Музики мали найдивовижніші інструменти, яких Саксонці ніколи в житті не бачили. Так нпр. якийсь Поляк із Кракова прийшов з велитенським контрабасом, сиові барви, а привіз його на возі, який везли вісім мулів. Контрабасист мусів вилазити на східці, щоб міг грати на свому дивовижному інструменті.

На величезному майдані перед палатою саксонського князя зібралися в півколі всі музики, а в другому півколі всі співаки. Посеред майдану надворний диригент грав на величезних органах, які під голим небом чудово звучали.

Коло 50,000 слухачів були на цьому концерті. Коли оркестра заграла та співаки стали співати, всі зачудувалися, просто були очаровані тим, що бачили й чули. Між співаками найбільше визначились якийсь Рімплер, студент із Віртемберга, що мав глибокий, сильний бас, і оперова співачка донна Беґаці з Міляна. Ім князь Йоган Ґеорґ дав по гаманцеви дукатів.

Як нагороду дістали від князя інші музики та співаки право, що три дні та три ночі могли жити в Дрездені на рахунок князя. Після трох днів веселости військо мусіло „очистити" Дрезден від гостей.

Солістки Української Радіо-Години в Дітройт під управою М. Шустакевича.
Зліва направо: Ярипа Шустакевич, Доня Стефанія (Вербовецька), сопрани; Оля Блажовська, пяністка; Оля Тимочко, драматична зірка.

— Щож, як тобі подобається подружий стан? — питається батько дочки, що вернулася з пошлюбної подорожі.

— Одиноке, що мені подобається в подружому стані, то мій чоловік, та це дрібниця.

—o—

— Ви маєте перстень на пальці, чи ви жонаті?

— Розуміється! Чи думали, що я ношу його для приємности?

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

КЛІВЛЕНД, О. Тов. Запорозька Січ, від. 251, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів і членкиць, старших і молодіж, що місячні збори відбудуться в неділю, 9-го червня, зараз по Сл. Божій, в школі парохіяльній, 2274 Вест 7-ма вул. Просимо членів, як молодих так і старших, прибути на ці збори, бо маємо важні справи до полагодження. Буде справа пікніку, котрий має відбутись 23-го червня, і справа фотографії, яка має бути поміщена в пропамятній книзі 40-літнього ювилею У. Н. Союза. Кождий член і членкиця повинні привести хоч по одному новому членови і вписати свої діти до У. Н. Союза. Довгуючі члени повинні вирівнати свої залеглости, бо інакше будуть суспендовані. — Н. Козир, предс.; І. Жолоцзук, кас.; Н. Страп, секр.

САВТПОРТ, КОНН. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 84, подає до відома, що звичайні місячні збори відбудуться в неділю, 9-го червня, точно в годині 4-тій пополудні, в У. Н. Домі на Кінгс Гайвей Вест Савтпорт. Уряд просить всіх членів прибути на час і полагодити справи, які будуть на деннім порядку, а найважніше вже раз покінчити, коли візьмемо спільну фотографію. — Петро Дудко, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Відділ 280 повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 9-го червня, в годині 2-гій пополудні, в Укр. Гор. Клюбі, 414 — 7-ма вул. Просимо членів прибути на збори в означенім часі. Довгуючі щоб постарались вирівнати свої залеглости найдальше до 25-го цього місяця, бо коли цього не зроблять, то будуть суспендовані. — О. Запотічний, предс.; Р. Рубльовський.

ЮТІКА, Н. Й. Бр. св. Апп. Петра і Павла, від. 58, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 9-го червня, точно в годині 1-шій по Сл. Божій, в гали церковній, 209 — 1-ша вул. Просимо всіх членів прийти на збори і заплатити свої вкладки, бо хто не заплатить буде суспендований.

ТОЛІДО, О. Уряд Бр. св. О. Николая, від. 167, повідомляє своїх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 9-го червня, в годині 2-гій пополудні, в галі де звичайно. Просимо всіх членів прибути на означений час, бо є дуже важні справи до полагодження. Довгуючі члени мають прийти та старатися вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі можуть бути суспендовані. Неприявний член чи урядник буде караний після ухвали відділу. — Микола Білецький, предс.; Дмитро Медецький, кас.; Іван Кульматицький, секр.

БАВНД БРУК, Н. ДЖ. Бр. св. О. Николая, від. 344, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що збори відбудуться в неділю, 9-го червня, в годині 11-тій перед полуднем. По зборах всі підемо коло Ліберти Галі в Менвіл, Н. Дж., де станемо всі до фотографії, яка буде поміщена в 40-літній ювилейній книзі. Тому просимо кождого члена, членицю і діти, коли вони є в У. Н. Союзі, прибути на збори і до фотографії в годині 2-гій пополудні. — Гр. Геба, секр.

МЕНВІЛ, Н. ДЖ. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 349, повідомляє місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться 9-го червня, в годині 1-шій пополудні, в Набожинського. Просимо членів прийти на збори з товариськими відзнаками, так, щоб бути готовими до знимки фотографії. По знимці фотографії буде гостина, на котрій весело забавимося. — Ілько Шегера, предс.; Дмитро Федина, кас.; Микола Лісний, секр.

СТЕЙПЛЕТОН, Н. Й. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 211, повідомляє всіх своїх членів, що піврічні збори відбудуться в суботу, 8-го червня, в годині 7:30 ввечір, в У. Н. Домі, 35 Варен вул. Просимо членів прибути на час, бо буде справоздання уряду і контр. комісії. Довгуючі члени повинні вирівнати свої довги, бо можуть бути суспендовані. Неприявний член підлягає карі 50 ц., а урядник 1 дол. — Василь Наконечний, предс.; Теодор Іваницький, кас.; Теодор Соколовський, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Тов. У. Н. Союза, від. 292, подає до відома усім своїм членам, що місячні збори відбудуться в неділю, 9-го червня, в годині 11:30 перед полуднем (тому, що тепер Богослуження відбуваються о годину скорше), зараз по Сл. Божій, в гали парафіяльній при Кліперт вул. Тому, що маємо кілька дуже важних справ, котрі вимагають дві третини членів до вирішення, просимо всіх членів конче явитись на час. Пригадуємо байдужним в плаченню вкладок, що безуслівно за них більше не будеться платити з каси відділу. Старайтеся хоч в части вирівнати свої залеглости. Просимо членів приєднувати нових членів та користати з нагород, які дає У. Н. Союз. — Іван Фо́рись, предс.; І. Андрусевич, кас.; Петро Кізел, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Бр. Сош. св. Духа, від. 237, повідомляє своїх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 9-го червня, в годині 1-шій пополудні, в У. Н. Домі, 4-та і Ворд вул. Уряд просить всіх членів конечно прибути на ці збори в означений час, бо є важні справи до полагодження. Пригадуємо всім тим членам, що ще не виміняли своїх грамот, що це є останній місяць до виміни. Хто з членів має стару грамоту просимо принести зі собою на збори, або зголоситися з нею у писаря свого відділу конечно цього місяця. — Ілько Вовк, предс.; Григорій Забитко, кас.; Григорій Стеців, секр.

ОЛІЕН, Н. Й. Тов. Запорозька Січ, від. 363, подає до відома всім місцевим і позамісцевим членам, що піврічні збори відбудуться в неділю, 9-го червня, в годині 2-гій пополудні, під ч. 930 Брук вул., в домі Д. Мішанця. Обовязком кождого члена є прибути на ті збори, бо є важні справи до вирішення. Довгуючих членів просимо вирівнати свій довг, бо в противнім разі можуть бути суспендовані. Члени, котрі ще не виміняли своїх старих грамот, нехай конечно принесуть їх на збори і виміняють на нові. Нові грамоти є багато корисніші ніж старі. Спитайте тих членів, котрі вже виміняли свої старі грамоти, а переконаєтеся, що кожний є задоволений. Хто цього не зробить ще того місяця, то опісля буде жалувати, коли прийдеться платити більшу вкладку в старім роді обезпечення, а користей тих не буде мати, що мають члени, котрі свої грамоти виміняли на нові. — Д. Мішанець, предс.; М. Луцишин, кас.; І. Скробач, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. Мир, від. 324, повідомляє, що збори відбудуться в суботу, 8-го червня, в годині 8-мій ввечір, в домі Укр. Громади на 23-тій і Брави вул. Декотрі члени забули чи занедбали вкладки і тим обтяжили касу; хай цим разом позаплачують. Спеціяльні збори замовили місце в ювилейній книзі на фотографію. Тому всі мають бути на зборах і назначити день до фотографії. Ті, що ще не перейшли на новий рід обезпечення, хай знають, що це останній місяць і остання нагода. — Д. Люба, предс.; П. Максимович, кас.; Мих. Туркот, секр.

ВЕСТ ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Відділ 62 повідомляє всіх членів, що піврічні збори відбудуться в суботу, 8-го червня, точно в годині 4-тій пополудні, в гали на Ґрейс Еве. Обовязком є кождого члена явитися, бо є важні справи до полагодження. Решта членів, котрі ще не перейшли до нового роду обезпечення, зволять принести свої старі грамоти, бо останній місяць для виміни. — Т. Яців, предс.; С. Староста, кас.; М. Черкас, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Бр. св. Василія, від. 339, повідомляє, що піврічні збори відбудуться в суботу, 8-го червня, точно в годині 5-тій ввечір, в Домі Укр. Громади на Норті, 3322 Н. Лавренс вул. Тому, що це піврічні збори, де буде звіт контр. комісії з піврічного діловодства, присутність кождого члена конечна. Хто має знакомих або дітей вписати до У. Н. Союза, просимо зголоситися на збори. — Ів. Сорока, предс.; Ів. Жмутин, кас.; Ол. Будай, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 375, повідомляє всіх своїх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 9-го червня, в годині 12:30 вполудні, в домі Горожан, 847 Н. Френклин вул. Просимо всіх членів доконче явитись на ці збори, бо є важні справи до полагодження. Буде справоздання уряду і контр. комісії за 6 місяців. Буде зняття спільної фотографії товариства для ювилейної книги У. Н. Союза. Отже всі члени, старші і молодші, повинні явитися, щоб ані одного з членів на цій фотографії не бракувало. — Я. Лежняк, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Відділ 204 повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в суботу, 8-го червня, в годині 8:15 ввечір, в гали української православної громади, 334 Іст 14-та вул. Напоминається всіх довгуючих членів, щоби вирівнали свої членські вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Близнак, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. Зоря, від. 69, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 8-го червня, в годині 7:30 ввечір, в У. Н. Домі, 217-219 Іст 6-та вул. Просимо всіх членів вирівнати свої вкладки, щоб уряд міг здати точніше справоздання за перший півріч. Також просимо всіх тих членів, котрі ще не заплатили за тікети з останнього балю, щоб прийшли на ці збори і заплатили або звернули непродані тікети. — Е. Парницький, секр.

ПАЛМЕРТОН, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 369, повідомляє всіх своїх членів і членкиць, що місячні збори відбудуться у вівторок, 11-го червня, в год. 6:30 ввечір, в У. Н. Домі на Газард Ровд. Просимо прийти якнайчисленніше, бо буде нарада в справі пікніку і фотографії. Довгуючим членам пригадуємо, щоб вирівнали свої залеглости. — І. Березяк, предс.; М. Польський, кас.; М. Куба, секр.

ОЗОН ПАРК, Н. Й. Тов. Вільна Україна, від. 200, повідомляє, що піврічні збори відбудуться в суботу, 8-го червня, в годині 7:30 ввечір, в гали під ч. 9218 — 95-та вул. Кождий член мусить явитись. Неприявний член заплатить кару після статута. — Микита Савка, предс.; Петро Господарець, секр.

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. Піврічні збори Тов. ім. Т. Шевченка, від. 64, відбудуться в суботу, 8-го червня, в годині 7:30 ввечір, під ч. 435 Мейн вул. Обовязком є кождого члена явитись на збори і вирівнати свої вкладки. — Габрилович, предс.; Вишарський, кас.; Вакулїнський, секр.

КЛІФТОН, Н. ДЖ. Тов. Українська Січ, від. 182, повідомляє, що піврічні збори відбудуться в неділю, 9-го червня, в годині 2:30 пополудні, в гали парафіяльній, 45-47 Говп Еве., Пасейк, Н. Дж. Буде справоздання контр. комісії за 6 місяців та інші важні справи. Обвязком є кождого члена бути приявним на піврічних зборах і вирівнати свої вкладки. — І. Живицький, предс.; Г. Яськів, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Місячні збори Тов. Єдність, від. 163, відбудуться в неділю, 9-го червня, точно в годині 1-шій пополудні, під ч. 847 Н. Френклін вул. Взиваємо всіх членів і членкиць прийти точно на час, бо зараз по зборах буде зията фотографія. Родичі, що мають діти в Союзі, повинні привести їх на збори. — С. Гвіздь, секр.

СЕНТРАЛ ФАЛС, Р. АЙ. Тов. ім. Івана Франка, від. 93, повідомляє своїх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 9-го червня, в годині 10-тій рано, під ч. 59 Сентрал вул. Кождий член обовязковo має прибути на збори в означений час. — Н. Беньковський, секр.

КРОМПТОН, Р. АЙ. Тов. Запорозька Січ, від. 246, повідомляє своїх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 9-го червня, в годині 2-гій пополудні, в льокали читальняним. Обовязково кождий член має явитись на цих зборах, щоб спільно порадитись в справі пікніку, котрий ухвалено на минувших зборах. Є також і інші важні справи до полагодження. Неприявний член заплатить кару після ухвали. — В. Спендарик, секр.

ГУДСОН, Н. Й. Відділ 273 повідомляє, що збори відбудуться дня 9-го червня, зараз по Сл. Божій. Кождий член і членкиця має явитись на ці збори, бо є багато справ до полагодження. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости, бо інакше будуть суспендовані. — С. Козуп, предс.; І. Райтаровський, кас.; І. Обшанський, секр.

ТАРЗАН І ПРОЛЕВ. (38)

Незадовго потім, як члени виправи довідалися, що підступні Араби вкрали дівчата Наомі Медисон і Ронду Тері, Тома Ормен почав тихцем робити малий пакунок з поживою, коцами й амуніцією. Бил Вест приглядався цьому якійсь час мовчки, а далі теж почав збиратися в такий самий спосіб до довшої подорожі джунглями.

„Що ви робите?" — спитався Ормен. „Я йду з вами", сказав Вест. Ормен потряс головою. „Нічого з того не буде! Це моя смерть!" Не кажучи ні слова, Вест далі приготовлявся. Потім кождий чоловік у товаристві зголосився добровільно до небезпечної дороги пошукування дівчат.

„Я йду самий", сказав Ормен. „Один чоловік пішки може йти скорше, ніж Араби на конях. Вони будуть мусіти прорубувати собі дорогу". „А ле що зможе один чоловік зробити, дігнавши їх?" — спитався О'Ґрейді. „Його вбють!" „Я не буду битися", відповів Ормен. „Я попробую вживати своєї голови.

„Потім Араби зроблять усе за гроші", Ормен говорив далі. „Я їм предложу за дівчата більшу суму, ніж вони зможуть дістати деінде". „Деінде?" — спитався Бил Вест. Ормен потакнув головою. „Так! В Африці все ще є ринки, на котрих продають дівчата. Я боюся тільки одного: що не дожену їх на час",